

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЙНУ КУЛЬТУРУ

В. І. Свистун

*доктор педагогічних наук, професор,
головний науковий співробітник лабораторії технологій професійного
навчання*

Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

Т. П. Поліщук

директор ДНЗ «Бердичівське вище професійне училище»

Актуальність дослідження. Феномен організаційної культури у контексті сучасної парадигми управління все більше привертає увагу вітчизняних науковців і практиків. Суттєві напрацювання теоретичних і практичних аспектів організаційної культури вітчизняними і зарубіжними вченими переконливо свідчать про необхідність, по-перше, радикальної зміни у сприйнятті організаційної культури, й по-друге, цілеспрямованих досліджень теоретичних, організаційно-методичних та практичних аспектів розвитку організаційної культури в системі управління професійно-технічним навчальним закладом (ПТНЗ).

Ефективність управління ПТНЗ визначається досягнутим рівнем його організаційної культури, що дає можливість за рахунок внутрішнього потенціалу навчального закладу підвищити його конкурентоспроможність, забезпечити мотивацію педагогічного колективу у досягненні визначених цілей та його адаптацію до умов мінливого зовнішнього середовища.

Мета дослідження з'ясування особливостей педагогічного колективу ПТНЗ аграрного профілю та їх вплив на його організаційну культуру.

Результати теоретичного дослідження. Міждисциплінарний характер феномену ОК накладає відбиток на розуміння, використання терміну «організаційна культура». Так, науковці в галузі економіки вважають ОК складним соціально-економічним явищем, вагомим інструментом управління персоналом (Р. Винничук, М. Семікіна, О. Харчишина). 3

психологічної точки зору ОК є певною ієрархією цінностей, правил, норм, традицій, церемоній, ритуалів, які прийняті в організації, дотримуються її членами і сприяють ефективності діяльності організації (Л. Карамушка). На сучасному етапі розвитку педагогічної теорії і практики науковцями також дискутується сутність ОК (В. Болгаріна, Л. Калініна).

Аналіз різних поглядів дослідників щодо розуміння сутності ОК, дозволяє нам чітко визначитись з головною ознакою цієї інтегральної категорії. Суть її, з нашої точки зору, полягає в цілісному уявленні про цілі й домінуючі цінності організації, які визначають її пріоритети й орієнтири в діяльності, поведінці, взаємодії працівників.

Як зазначає О. Смолінська (2011), організаційна культура є важливою для педагогіки категорією, зміст якої, механізм формування та функціонування, керування, дозволить оптимізувати різні види ресурсів, підвищити ефективність діяльності навчальних закладів.

Важливим елементом у діяльності ПТНЗ є розвинена ОК педагогічного колективу як специфічна система відношень, взаємодії його суб'єктів – педагогічних працівників. На нашу думку, особливості педагогічного колективу ПТНЗ аграрного профілю зумовлені специфічними умовами його життєдіяльності в сільській місцевості, ігнорування яких може призвести до серйозних прорахунків в формуванні й розвитку ОК. По-перше, це – своєрідність суспільних відносин на селі, життєустрою і виробничої діяльності сільського населення. Сільськогосподарська праця є однією з найскладніших видів праці в сфері матеріального виробництва, тому що в аграрній галузі технологічний процес – це великий та єдиний комплекс робіт з виробництва сільськогосподарської продукції, представлений окремими трудовими діями та операціями (і саме в цій галузі працівники є універсальними виконавцями всього комплексу робіт, операцій і різних прийомів, виконання яких вимагає наявності великого обсягу знань, навичок і вмінь, професійного досвіду, життєвої та фахової інтуїції).

По-друге, педагогічні працівники ПТНЗ аграрного профілю, крім

вирішенням загальних для всіх типів ПТНЗ функцій виконують і ряд специфічних, викликаних необхідністю підготовки учнів до праці в аграрній галузі. Сільськогосподарське оточення навчального закладу створює виключно сприятливі умови для забезпечення зв'язку навчання і виховання учнів ПТНЗ з майбутнім професійним середовищем, збагачення занять і позакласних заходів природним матеріалом, залучення учнів до практичних занять безпосередньо на виробництві, виховання поваги до аграрних професій. Надзавданням педагогічного працівника ПТНЗ аграрного профілю є не просто навчити професії, а привити любов до об'єктів навчання – рослин і тварин, які є живими організмами й розвиваються за певними біологічними законами, що зумовлює особливості навчального процесу – необхідність врахування технологічних процесів сільськогосподарського виробництва.

По-третє, ПТНЗ аграрного профілю в більшості розташовані в селищах і селах, тому особливості діяльності педагогічного колективу зумовлені своєрідністю життя і побуту сільського населення. На селі, де люди добре знають один одного у всіх їх проявах, діяльність педагогічного колективу протікає в умовах підвищеного соціального контролю. Кожна подія в навчальному закладі, кожна дія і вчинки, слова і емоційні реакції педагогічних працівників, як правило, стають відомі всім.

Висновки. Організаційна культура педагогічного колективу ПТНЗ аграрного профілю, зумовлена особливостями життєдіяльності в сільській місцевості, аграрним виробництвом, ціннісними орієнтаціями, поглядами, переконаннями – є унікальною.

Розвиток ОК педагогічного колективу ПТНЗ аграрного профілю зумовлений його особливостями, специфічними умовами життєдіяльності в сільській місцевості й потребує нових управлінських підходів з метою забезпечення його високої ефективності та конкурентоздатності.